

ТАНЫ СОНОРТ**НООС, НООЛУУРАН БҮТЭЭГДЭХҮҮН
БОЛОВСРУУЛАХ ТЕХНОЛОГИ**

Зохиогч: Д.Энхжаргал
Редактор: Г.Надмид
УБ.: Адмон принтинг ХХК. 2017.
Хуудасны тоо 125 тал
SBN: 978-99978-1-296-4

Дэлхийн зах зээлд ноолууран эдлэлийн эрэлт хэрэгцээ нэмэгдэж бэлэн бүтээгдэхүүний үнэ 20-30 дахин өссөн ба цаашид ч өсөх хандлагатай байна. Иймээс ноос, ноолуурыг ихэвчлэн хагас боловруулсан хэлбэрээр экспортлодог хязгаарлагдмал бараа, бүтээгдэхүүнтэй манай улсын хувьд дэлхийд ховорт тооцогддог ноос, ноолуурыг иж бүрэн боловсруулж, бэлэн бүтээгдэхүүнийг гадаад зах зээлд гаргахад онцгой анхаарвал зохино. Ялангуяа сүлжмэл бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэж, нэр төрлийг нь өргөжүүлэн, нэхмэлийн онцлог ширхэгтээр чанар сайтай бэлэн бүтээгдэхүүнээр дэлхийн зах зээлд өрсөлдөх асуудал ноос ноолуур боловсруулах салбарынхны өмнө тулгамдсан асуудлуудын нэг болж байна.

Өдгөө улс орон хөгжих үндэс суурь нь үндэсний үйлдвэрлэл байдаг. Өнөөдөр Монголын хөгжлийн үндэс буюу гарц нь нийгмийн хөгжлийн тодорхой үе шатанд үр ашгаа өгөх шавхагдашгүй баялаг бүхий манай мал аж ахуй түүн дундаа малын түүхий эд, ноос ноолуур юм.

Манай орны хувьд ноос, ноолуурыг гүйцэтгэн боловсруулахад химийн шинж чанарын гол үзүүлэлт болох гистологи бүтэц, амин хүчил, тос, тосны хүчлийн бүрэлдэхүүн, протейны хэмжээг хими-

технологийн боловсруулалтын өмнө болон дараах ширхэгтийн өөрчлөлтийг молекулын нано хэмжээний түвшинд судлаж, ноос ноолууран сүлжмэл бүтээгдэхүүний зөөлөн чанарыг сайжруулах чиглэлээр хийгдсэн судалгаа, туршилт, үйлдвэрлэлд нэвтрүүлсэн ажил ховорхон байна.

Техникийн ухааны доктор Д.Энхжаргалын 6 бүлэг сэдэвт 125 хуудас В-5 формат бүхий бүтээл хэвлэгдэн гарч, олны хүртээл болж байгааг танилцуулж байна.

Судалгаа, эрдэм шинжилгээний үр дүнтэй онолтой хослуулсан бүтээл гарч байгаа нь ихээхэн ач холбогдолтой юм. Уг бүтээл өмнөтгөл, удиртгал, 6 бүлэг, ерөнхий дүгнэлт, ашигласан хэвлэлийн жагсаалт, бүтээлийн хураангуй (англи хэлээр), хавсралтаас бүрдсэн бөгөөд нийт 125 хуудас, 17 хүснэгт, 50 зураг, 8 хавсралттай бөгөөд бүтээлийг туурвихад гадаад, дотоодын тухайн судалгаатай холбогдох 121 эрдэм шинжилгээний материал, мэргэжлийн хэвлэлийн тойм, сэтгүүл, ном ашигласан байна.

Бүтээлийн шинжлэх ухаанд оруулсан хувь нэмрийг авч үзвэл:

Энэхүү бүтээл нь ноос, ноолууран ширхэгтийн гистологи бүтэц, амин хүчлийн бүрэлдэхүүн, протейны хэмжээ

тодорхойлох, тос болон тосны хүчлийн бүрэлдэхүүнийг боловсруулалтын өмнөх болон дараах үйлдвэрлэлийн дамжлагыг судлаж, улмаар бүтээгдэхүүний зөөлөн чанарыг сайжруулах технологийг боловсруулж, үйлдвэрлэлд шинэ технологи нэвтрүүлэх боломж нөхцлийг гаргаж дэвшүүлсэн байна. Кератинт ширхэгтийн хими технологийн боловсруулалтад онцлон анхаарах химийн шинж чанарын гол үзүүлэлтүүд болох гистологи бүтэц, амин хүчил, протейны агууламж, тос, тосны хүчлийн бүрэлдэхүүнийг молекулын түвшинд судлах, улмаар энэхүү судалгаанд тулгуурлан ноос, ноолууран сүлжмэлийн зөөлөн чанарыг сайжруулж, технологийн оновчтой шийдлийг гаргажээ.

Эдийн засгийн хувьд бүтээлийн түүхий эд болон туршилт судалгааны аргачлал, шинэ дэвшүүлсэн технологийг нэвтрүүлснээр “Говь”ХК, “Гоёо” ХХК-ийн ноос, ноолууран ээрмэлийн бүтээгдэхүүний бөөсрөлтийн хэмжээ багасч эдийн засгийн хувьд тухайн ондоо 30 сая төгрөгийн ашиг авчирсан тоон судалгааг гаргасан байна. Уг бүтээлд ноос ноолууран бүтээгдэхүүний чанар, технологийг сайжруулах орчин үеийн шинэ технологи, арга зүйг төвлөрүүлэн оруулжээ. Энэ бүтээл нь салбарын багш, оюутан, мэргэжилтэн, хөнгөн үйлдвэрлэлийн боловсон хүчнүүд дадлага, онолын мэдлэгээ зузаатгахад ач тусаа өгөх нь дамжиггүй юм.

*Монгол улсын Шинжлэх ухааны Академи
“ШУА-ийн Мэдээ” сэтгүүлийн
редакцийн зөвлөл*